

653.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 23 sierpnia 1932 r.

o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw kredytowych małej własności rolnej.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. a) ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165) postanawiam co następuje:

Art. 1. Do określenia stosownie do zdolności płatniczych i możliwości gospodarczych dłużnika:

- a) terminów i warunków spłaty długu pieniężnego osoby, której głównym zawodem jest gospodarka rolna na obszarze nieprzenoszącym 50 ha,
- b) granic korzyści majątkowych, które od takiego długu pobierane być mogą pod postacią procentu lub innych świadczeń,

— powołuje się urzędy rozjemcze do spraw kredytowych małej własności rolnej.

Art. 2. (1) Urzędy rozjemcze do spraw kredytowych małej własności rolnej tworzy się przy powiatowych związkach komunalnych w miejscowościach, w których wydziały powiatowe mają swą siedzibę.

(2) Zakres działania urzędu rozjemczego rozciąga się na cały okrąg powiatowego związku komunalnego. Właściwym jest ten urząd rozjemczy, w którego okręgu położony jest dany obszar rolny (art. 1 p. a), lub większa jego część.

(3) Koszty połączone z utworzeniem i utrzymaniem urzędu rozjemczego ponosi powiatowy związek komunalny.

Art. 3. (1) Przewodniczącemu urzędu rozjemczego, jego zastępcę oraz resztę członków mianuje i odwołuje prezes sądu okręgowego z pośród kandydatów, mających, o ile możności, wykształcenie prawnicze, przedstawionych mu przez wydział powiatowy, który przed postawieniem wniosku wysłuchuje opinii instytucji i organizacji określonych w art. 7. Połowa członków urzędu rozjemczego musi być powołana z pośród osób, mieszkających w okręgu powiatowego związku komunalnego, których głównym zawodem jest gospodarka rolna, druga połowa — z pośród innych osób, zamieszkałych w tymże okręgu, a zwłaszcza z kół przemysłowo-handlowych i wolnych zawodów.

(2) Od powołania na członka urzędu rozjemczego uchylać mogą się jedynie kobiety, duchowni, wojskowi, urzędnicy publiczni, osoby chorowite lub starsze ponad 60 lat, drobni przemysłowcy i osoby, żyjące z płacy dziennej, lub tygodniowej. O zasadności uchylenia się rozstrzyga ostatecznie prezes sądu okręgowego.

(3) Uchylający się od przyjęcia godności członka urzędu bez dostatecznych powodów, wymienionych w ustępie 2, podlega karze grzywny do wyso-

kości 100 złotych. Orzeczenie kary należy do sądu grodzkiego i jest ostateczne.

(4) Nałożone grzywny będą ściągane w trybie administracyjnym i wpływają do kasy powiatowego związku komunalnego.

Art. 4. (1) Członkowie urzędu rozjemczego mają prawo do zwrotu wydatków, a jeśli żyją z płacy dziennej lub tygodniowej — do wynagrodzenia, którego wysokość ustala organ stanowiący powiatowego związku komunalnego.

(2) Członkowie urzędu rozjemczego składają na ręce prezesa sądu okręgowego lub sędziego przez niego wyznaczonego przyrzeczenie, że będą gorliwie i bezstronnie pełnili swój urząd i dochowają tajemnicy urzędowej.

(3) Członkowie urzędu rozjemczego, którzy bez należytego usprawiedliwienia się na posiedzenia urzędu nie przybywają, opóźniają się, lub w inny sposób od spełnienia swoich urzędowych obowiązków się uchylają, podlegają za każdym razem karze grzywny do 30 złotych. Nadto członków urzędu, którzy dopuścili się rażącego naruszenia obowiązków urzędowych, prezes sądu okręgowego winien usunąć z urzędu.

(4) Orzeczenie kary grzywny, w ustępie poprzednim wymienionej, należy do sądu grodzkiego i jest ostateczne. Przepis art. 3 ust. 4 ma zastosowanie.

Art. 5. (1) Urząd rozjemczy działa na wniosek jednej strony lub obu stron, w tym ostatnim przypadku, jeśli obie strony oświadczają, że poddają się orzecznictwu urzędu rozjemczego.

(2) We wniosku należy szczegółowo przedstawić stosunki majątkowe dłużnika i odpowiednio je udowodnić.

(3) Urząd rozjemczy ma prawo zabezpieczyć wniosek: 1) decyzją, uprawniającą do wniesienia ostrzeżenia (adnotacji) do wykazu hipotecznego w przypadku, gdy wierzytelność jest wpisana do hipoteki, oraz 2) decyzją, uprawniającą do żądania wstrzymania przeprowadzenia wyznaczonej już sprzedaży przymusowej majątku dłużnika — o ile złożone dowody dostatecznie uzasadniają okoliczności, przytoczone we wniosku.

Art. 6. (1) Po złożeniu wniosku urząd wezwie strony na rozprawę z zagrożeniem, że niestawienie się nie wstrzyma rozprawy oraz wydania orzeczenia. Rozprawę należy przeprowadzić ile możności, w ciągu dni 8 od złożenia wniosku.

(2) Wezwane strony obowiązane są stawić się osobiście albo przez pełnomocnika. Strony i ich pełnomocnicy winni zgodnie z prawdą udzielać wyjaśnień przez urząd żądanych.

(3) Urząd może przedsięwziąć wszelkie dochodzenia do orzeczenia potrzebne, w szczególności wzywać i przesłuchiwać, bez przysięgi lub pod przysięgą, osoby (świadków i biegłych), które wyjaśnień udzielić mogą, jak również zarządzić osobiste stawienie się stron i przesłuchać je pod przysięgą.

(4) Urząd nakłada kary grzywny do wysokości 30 złotych na osoby, do udzielenia wyjaśnień we-

zwane, za nieusprawiedliwione ich niestawiennictwo lub za odmówienie złożenia wyjaśnień i dowodów. Na strony spór wiodące również może być nałożona grzywna z tego powodu. Taką samą grzywnę nakłada urząd na osoby, zachowujące się niewłaściwie podczas rozprawy. Od orzeczenia urzędu rozjemczego, nakładającego grzywnę, służy w terminie 14 dni od dnia doręczenia zażalenie do sądu grodzkiego, którego orzeczenie jest ostateczne. Do grzywien nałożonych ma zastosowanie przepis art. 3 ust. 4.

(5) Wszystkie władze i urzędy powinny udzielać urzędowi rozjemczemu pomocy prawnej.

Art. 7. (1) Urząd rozjemczy może zasięgnąć o stanie gospodarczym dłużnika i wierzyciela opinii od izby rolniczej, organizacji rolniczych lub innych odpowiednich organizacji, które określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z właściwymi ministrami.

(2) Dłużnik jest obowiązany osobie, wyznaczonej przez instytucję tę, okazać księgi, rachunki, korespondencję i wszystko, co stwierdza jego stan gospodarczy — pod rygorem odrzucenia wniosku przez urząd rozjemczy.

Art. 8. (1) Urząd rozstrzyga większością głosów w zespołach trzech członków, w których skład wchodzi: przewodniczący lub jego zastępca, jeden ławnik z koła osób, których głównym zawodem jest gospodarka rolna i jeden ławnik z koła innych osób.

(2) Do członków zespołu mają odpowiednio zastosowanie przepisy o wyłączeniu sędziów.

(3) Przewodniczący zespołu ma prawa przewodniczącego na posiedzeniach sądowych.

(4) Narady członków zespołu są tajne.

(5) Protokoły, orzeczenia i postanowienia zespołu winny być wyluszczone na piśmie i opatrzone podpisami członków zespołu.

Art. 9. (1) Rozprawy są ustne i jawne. Jawność należy wyłączyć na zgodny wniosek stron, a na wniosek choćby jednej strony wówczas, gdy mają być rozpatrywane zdarzenia z życia rodzinnego oraz tajemnice zawodowe. Publiczne ogłaszanie treści rozprawy niejawnej jest wzbronione.

(2) Urząd rozjemczy może dopuścić i przeprowadzać dowody nawet niepowołane przez strony i nie jest związany żadnymi ustawowymi zasadami dowodowymi, lecz ma orzekać według swego przekonania, polegającego na swobodnej ocenie wszelkich okoliczności. W szczególności może, jeżeli spisano dokument umowny, wziąć pod uwagę ustne przyrzeczenia, dane przed, przy lub po sporządzeniu dokumentu, chociażby nie były zgodne z dokumentem.

Art. 10. Orzeczeniem swem urząd rozjemczy określić może:

1) termin lub terminy spłaty należności już płatnych, także z rozłożeniem na raty, na okres czasu, nieprzenoszący trzech lat, licząc od daty orzeczenia, oraz

2) korzyści majątkowe, które wierzyciel w przyszłości pobierać może jednak nie poniżej stopy procentowej, którą z mocy niniejszego przepisu określać będzie w drodze rozporządzenia Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości. Aż do wydania tego rozporządzenia urząd rozjemczy władny będzie obniżyć stopę procentową do 9% od sta rocznie.

Art. 11. (1) O ile pobrane korzyści majątkowe przekraczają granice określone w § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 czerwca 1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 574), bądź w przepisach późniejszych, urząd rozjemczy ustali kwoty, nienależnie pobrane ponad dopuszczalną stopę procentową i odpowiednio do tego przerachuje należność wierzyciela. Jeżeli skutkiem tego przerachowania cała należność wierzyciela jest pokryta, urząd rozjemczy uzna ją za umorzoną, w przeciwnym zaś razie odpowiednio ją zmniejszy. Postanowienia art. 10 rozporządzenia niniejszego o określeniu terminów spłaty i oprocentowania będą miały odpowiednie zastosowanie do reszty należności.

(2) Urzędowi rozjemczemu uprawnienia z ustępu poprzedniego nie służą w stosunku do należności zasądzonych wyrokami prawomocnymi.

Art. 12. (1) Orzeczenie może być wydane dopiero wówczas, gdy strony miały możliwość wypowiedzenia się tak co do istoty sprawy, jako też co do wyniku przeprowadzonych w danej sprawie dochodzeń. Orzeczenia należy sporządzić najdalej w ciągu trzech dni po ukończeniu rozprawy — na piśmie.

(2) Orzeczenie urzędu rozjemczego winno zawierać: a) miejsce i datę wydania orzeczenia, b) imiona i nazwiska członków zespołu orzekającego, c) dokładne oznaczenie stron, ich ustawowych zastępców i pełnomocników w sprawie (imiona i nazwiska stron i zawód, miejsce zamieszkania i stanowisko w sporze), d) wskazanie, na czyj wniosek wydano orzeczenie, a gdy orzeczenie wydano na wniosek obydwu stron, powołanie się na ich oświadczenie, że poddają się orzeczeniu urzędu, e) orzeczenie co do istoty rzeczy i w sprawie kosztów, f) krótkie przedstawienie stanu rzeczy i uzasadnienie.

(3) Orzeczenie winno być doręczone na piśmie obydwu stronom według przepisów ustaw postępowania sądowego o doręczeniu pozwu.

Art. 13. (1) Orzeczenie, zapadłe na wniosek obydwu stron, które oświadczyły, że poddają się orzeczeniu urzędu, jest ostateczne i ulega zaskarżeniu tylko w przypadkach następujących: 1) w razie przekroczenia przez urząd rozjemczy zakresu jego kompetencji, 2) jeżeli orzeczenie urzędu przekracza granice określone oświadczeniem stron o poddaniu się orzeczeniu urzędu, 3) jeżeli nie zachowano przepisów o składzie orzekającym, o głosowaniu i wyłączeniu członków orzekających, 4) jeżeli orzeczenie jest niezrozumiałe albo treścią swą ubliża porządkowi publicznemu lub dobrem obyczajom, 5) jeżeli zachodzą przyczyny, które stanowią podstawę do skargi o wznowienie postępowania. Skargę o uchylenie orzeczenia należy wnieść do sądu grodzkiego w cią-

gu miesiąca od doręczenia orzeczenia. W razie oparcia skargi na przyczynach, które stanowią podstawę do skargi o wznowienie postępowania, termin liczy się według przepisów o wznowieniu. Postępowanie ze skargi o uchylenie orzeczenia urzędu rozjemczego odbywa się według przepisów postępowania o pozwie.

(2) Gdy strony nie złożyły oświadczenia wymienionego w ust. 1, służy im przeciwko orzeczeniu urzędu rozjemczego w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia odwołanie do sądu grodzkiego, którego wyrok jest ostateczny. Odwołanie wniesione w terminie wstrzymuje wykonanie orzeczenia. Sądowi grodzkiemu służy w postępowaniu odwoławczym uprawnienia urzędu rozjemczego.

Art. 14. Prawomocne orzeczenie urzędu rozjemczego ma moc prawną narówni z wyrokiem sądowym. Taką samą moc prawną ma ugoda, zawarta przed urzędem rozjemczym, jeżeli ją podpisały strony i wszyscy członkowie zespołu orzekającego.

Art. 15. (1) Strona interesowana ponosi koszty postępowania tudzież specjalne opłaty na rzecz powiatowego związku komunalnego od wniosku o rozpoznanie sprawy (art. 5) oraz od wydanych przez urząd rozjemczy dokumentów. Wysokość tych opłat określi organ stanowiący powiatowego związku komunalnego. Opłaty te nie mogą być wyższe od odpowiednich opłat sądowych. Urząd rozjemczy może osoby niezamożne zwalniać od tych opłat. Statut poboru tych opłat podlega zatwierdzeniu władzy nadzorczej.

(2) Przepisy ustaw o postępowaniu cywilnem, dotyczące obowiązku zwrotu stronie wygrywającej sprawę — kosztów postępowania i opłat przez stronę przegrywającą, mają również zastosowanie w postępowaniu przed urzędami rozjemczymi.

Art. 16. Rozporządzenie niniejsze nie ma zastosowania, gdy wierzycielem jest:

- 1) Skarb Państwa,
- 2) związek samorządu terytorjalnego lub gospodarczego,
- 3) przedsiębiorstwo lub instytucja państwowa lub komunalna,
- 4) instytucja ubezpieczeń społecznych,
- 5) zakład ubezpieczeń,
- 6) instytucja kredytu długoterminowego,
- 7) bank,
- 8) komunalna kasa oszczędności lub Galicyjska Kasa Oszczędności,
- 9) gminna kasa pożyczkowo-oszczędnościowa,
- 10) spółdzielnia kredytowa, należąca do uznanego związku rewizyjnego.

Art. 17. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Sprawiedliwości i Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 18. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1932 r. i traci moc prawną w terminie i na obszarach, które określi Rada Mi-

nistrów w drodze rozporządzenia, ustalając równocześnie przepisy przejściowe.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: *A. Prystor*

Minister: *Wł. Zawadzki*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister Skarbu: *Jan Piłsudski*

Minister Sprawiedliwości: *Czesław Michałowski*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego: *J. Jędrzejewicz*

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:

Sew. Ludkiewicz

Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki*

Minister Komunikacji: *Kühn*

Minister Opieki Społecznej: *Hubicki*

Minister Poczty i Telegrafów: *Boerner*